

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

V Ljubljani, 8. avgusta.

—r.— Zadnji čas prišel sem v dotiko s prijateljem, ki ima priložnost občevati s prvimi glavami ustavoverne kranjske stranke. Pripovedoval mi je, kako da se je pred malo mesecev srečal z jednim odličnjakom mej kranjskimi Nemci in kako da sta pričela se razgovarjati tudi o političnih naših razmerah. Ta Nemec je bil prišel nekdanj v našo deželo, in s seboj je prinesel kipeče svoje nemško srce, in v kipečem tem nemškem srci polno domišljenih bledoličnih idejalov o poklici nemške svobode in nemške olike. In prepričan je bil v mladostnem svojem ognju, da bodo nemški elementi použili nas, kakor se pri jedi použije pečeno jabolko. Takoj se je postavil v vrsto razburjenih naših nasprotnikov, in svoje kopje je sukal nam nasproti in v naši sredi živeč bil je fanatičen in srdit nasprotnik narodnim našim zahtevam! Zadnje dni pa se je naš gospod Nemec sešel z mojim prijateljem, in odkril mu je melanholične predale nemškega svojega srca in zdihovaje mu je popisaval ljute svoje boje, in razkačene svoje naskoke, s katerimi je hotel ugonobiti slovenskega naroda ponižno prihodnost. Končno pa je s tožnim glasom obetal, da bi vsi ustavoverni naši Nemci najbolje storili, če ležejo spat, in če puste pri miru rod, ki o njihovej modrosti ničesar vedeti neče. In resignirano je še pristavil: die deutsche Partei hat in Krain keine Existenzberechtigung!

To zadnje je tako resnično, kakor je le kaj resničnega bilo na božjem svetu! Nemška naša stranka, katero v tem trenutku reprezentira tenak organček v naši sredi, nijma prav nikake pravice več, da bi se šopirila mej nami kot politična stranka. In prav nikake pravice nijma tudi, da bi se šopirila mej nami kot absolutistična politična stranka, da bi se obnašala kakor bogatin pri mizi, tako da bi se mi Slovenci morali pitati z drobtinami, katere padajo s te mize!

Ali če zdaj, ko ta stranka nij več razvajejen otrok vlade ter je primorana stati na samolastnih svojih nogah, če zdaj opazujemo, kako da njeni vodniki izgublajo takoj svojo srčnost, če opazujemo, kako da se njene prve glave povešajo v tugi in kako da njeni prvi odličnjaki kakor resignirani puščavnik obstajajo, da njihova stranka nijma pravice do življenja, potem se vprašamo nehoté, kam bi uže bila dospela ta stranka, katero jedini duševni cvet je sedaj slaboten tednik, ako bi se bila morala bojevati toliko let, kakor so se morali bojevati slovenski patrijotje, ako bi se bila morala razvijati na tako peščenih tleh, kakor so bila tla, na katerih se je razvijala narodna naša stranka!

Osoda naj nam ohrani Slovanom vsaj nekoliko pravično sedanjo vlado še nekaj let, in naša ustavoverna klika bode izginila, kakor zgine jutranja rosa pred solnčnimi žarki, in posušila se bode, kakor se posuši studenec v poletji. —

Pomenljivo je vsekako, da se je nasprotnim vodnikom raztajal pogum, in pomenljivo, da so zdaj, ko so v bojih osiveli in, ko se lahko ozirajo na dolgo vrsto političnega svojega delovanja in političnega svojega rovanja mej nami, da so zdaj prišli do zavesti, da je napor v preteklosti bil le izvor suhih fantomov, da so se bojevali za nerodovito idejo, in da je sad njihovih političnih pretepov samo krvavo prepričanje, ki je izraženo v stavku: die deutsche Partei hat in Krain keine Existenzberechtigung mehr!

Želeti je, da bi se to koristno prepričanje razširilo vedno bolj, in da bi napočili tisti zlati časi mej nami, v katerih se bode Nemec čutil samo kot gosta pod našo slovensko streho, v katerih bode vsak Nemec mej nami imel zavest, da néma poklica, v naši sredi obnašati se, kakor da je doma pri svojih bratih, trdih Nemcih. Logična resnica je, da se bode povrnil mir v slovenske pokrajine še le tedaj, kadar se bode naša nemška politična stranka zgrudila v zasluženi grob, in kadar bode politični ta grob z rušami in skalami tako čvrsto zametan, da se odpreti več ne bode mogel! Čas tega pokopa bode brez dvombe napočil, temu nam je dokaz proces, ki je razjedel nasprotno našo stranko uže tako zelo, da sama občuti politično krivico svoje bodočnosti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 8. avgusta.
Avstrijski liberalni žurnalisti obetali so

Listek.

Slavnostni govor

o priliki sv. Ciril-Methodovega narodnega praznika v prid Jurčičevej ustanovi v Dolenjem Logatci v dan 7. avgusta 1881.

Predragi slovenski rojaci! Zakaj smo danes od blizu in od daleč v takšnem mnogem številu prihiteli sem v Logatec? Kaj ne, da sta nas v prvej vrsti klicali dve slavni in sveti imeni? Ciril pa Metod, naša slovanska apostola privedla sta nas vkup na čast prvega si občnega praznika!

Vi veste večinoma, kaj sta sv. brata Ciril in Metod, ta dva naša blagovestnika, ustanovitelja naše knjige in zaščitnika naše narodnosti, vsem Slovanom!?

Rodila sta se začetkom devetega stoletja iz preimenitne obitelji daleč doli na balkanskem jugu, v staroslovanskem Solunu, iz očeta Grka in matere Slovenke; po rojstvu bila sta duhovita in v najvišjih šolah prava modrijana.

Pred Cirilom in Metodom so v naših pradedih Nemci iz Pasave in Solnograda poskušali oznanovati besedo Kristovo. Ali pri tem imeli

so prav malo uspeha; umeli niso jezika naših očetov in imeli niso čistih misijonarskih namerov: bili so večjidel voljno orožje pohlepkih nemških knezov, Karola Velicega, Karlmana, Ludovika Nemškega in drugih, da bi Slované ponemčili ter v njih s pomočjo vere sebi utrdili gospodarstvo. Ti nemški misijonarji razširjevali so namestu sè sv. križem in krščanskim mirom, z mečem in plamenom moč nemških vladarjev v Slovanih, pomagali so njihovim plemenitažem zidati gradove na gričih, raz katerih so krotili in pestili ubogi narod, kakor toži naš neumrlji vladika Slomšek.

Slovenska kneza Kocelj in Rastislav spregledata, da hoté nemški misijonarji za krščanstvo vzeti Slovenom dom in narodnost. Zatorej poprosita pri cesarji Mihajlu III. v Carigradu učiteljev, ki bi oznanovali sv. vero v slovenskom jeziku. Sredi devetega veka, pred tisoč leti torej, prideta brata Ciril in Metod v Slovene. Prizadevata se veliko pri vseh slovanskih rodovih od Slovencev do Rusov, delata mnogo in stanovitno, da naše stare obsije luč evangelija, da jih ta luč pripelje od surovega življenja k človeški in družinski olik.

Ali pri tem delu je sv. blagovestnikoma

največ pripomoglo znanje slovenskega jezika. Uže v Solunu, ko se pripravljata na pot v Slované, izumi Ciril pisavo, s katero se slovenski jezik znamenjuje in izrajuje, preloži sv. pismo in obredne knjige na ta jezik; on je tedaj začetnik staroslovenskega jezika, ki je bil uže pred tisoč leti, s čemer se ne more ponašati ni Nemec, ni Francoz, ni drug, tako bogat, lep, blagoglasen in spoštovan, da je še zdaj zaklad in vir vsem slovanskim govorom.

Tisoč let je uže minulo, kar je oča papež Ivan VIII. o tem jeziku pisal knezu Svetopolku: „Slovensko pismo iznajdeno od modrijana Cirila, v katerim se pristojno glasi slava božja, po pravici hvalimo. Hvalite gospoda vsi jezici, slavite ga vsi narodi! Oni, ki je tri glavne jezike: hebrejski, grški in latinski naredil, óni je vstvaril vse druge k svojej časti in slavi...!“

Torej ob kraji blatenskega jezera, tam na starem Velegradu razlegali so se uže pred tisoč leti najvišje potrjeni slovenski glasovi, uže tačas se je na vse kraje rabil in spoštoval naš slovenski jezik.

Ali žal, žal! da se nij uresničila ideja Rastislava: združiti Slované, pripomôči národu do

svojim privržencem obilega sadu, ki bode do-
zorel iz shoda našega prisvetlega **cesarja** z
nemškimi cesarjem Viljemom, kar najedenkrat
se bode začelo, da Taaffe ne uživa več naklon-
jenosti krone, da bode moral odstopiti, da
bode nemški Bismark uže skrbel za avstrijske
liberalce. A poslušajmo, kaj odgovarja takim
glasovom „Magyar-Ország“: „Mi sicer ne po-
znamo skrivnostij avstrijske politike, a mi to
lahko odločno trdimo, da se ravno tako ne
bode cesar Viljem vmešaval v notranje zadeve
avstro-ogrske monarhije, kakor bi Nemčija ne
dopustila, da bi se njeni strankarski boji z
Dunaja derigirali Kar se tiče mišljenja
nemške vlade glede zdanje avstrijske politike,
mogli so drastični izreki Bismarkovih listov v
zadnjem času vsakemu dati prepričanje, da
nemški kancelar danes z grofom Hohenwartom
in z njega politično tendenco veliko bolj sim-
patizira, kakor pa z ustavoverno stranko . . .
Mi smo lahko prepričani, da cesar Viljem v
Gostinu ne bode vložil nobedne besede za av-
strijsko ustavoverno stranko. Iz tega sledi, da
Taaffejevemu kabinetu in grofu Hohenwartu
najmenj preti nevarnost iz Berolina, oziroma
iz Gostina“.

V **Hrvatske** bodo v kratkem času
razpisane volitve v sabor, baje uže mej 1. in
10. septembrom. Pravna stranka, katerej vo-
ditelj je dr. Starčević, jela je z njej lastno
strastjo in vnetostjo uže agitirati in pridobivati
volilce za svoje kandidate; da si je mala ta
stranka, je vendar delavna, energična in pri-
pravljena na boj volilni. Tudi vladna stranka
ne drži popolnoma križem rok, tudi ona skuša
s pomočjo uradništva pripraviti volilce za svoje
kandidate. Neodvisna stranka, ki je tako
sijajno zmagala pri zadnjih volitvah v mestno
zastopstvo zagrebško, pa po poročilih „Politi-
ke“ še vedno drži roke v naročju in čaka do-
godjajev, ki pridejo. „Dopisnik „Politike“ meni,
da se ta slednja stranka premalo briga za vo-
litve. Nu, mi menimo, da neodvisna stranka,
ki si je v popolnej zavesti svoje naloge, tudi
pri teh volitvah ne bode opustila agitacije, da
bode energično in složno podala se v boj.

Vnanje države.

O potovanju **ruske** cesarske obitelji piše
„Journal de St. Petersburg.“ „Z obiskanjem
Moskve, srca Rusije, je stopil vladar neposredne
v dotiko z narodom in ta je dokazal, kako je
zvesto ohranil tradicijsko mišljenje, ki ga
veže z dinastijo. Ko je Moskva to mišljenje
tako gorko izrazila, je dala tudi ob enem
tudi najboljši odgovor na nesramne namere,
ki so v zadnjem času javno vest polnile z
gnjusom. V tem leži tudi najboljši dokaz za
resnico, ki jo je izrekla naša vlada po dogod-

ljajih dne 1. marca, resnico, da so te namere
sad doktrin, ki so prišle od zunaj.“ To je pač
jasen dokaz, da bode v Rusiji obrnilo se na
bolje, da bodo prenehali notranji peklenški ne-
miri. — Skobelev se je vrnil iz Moskve v
Petrograd in zdaj se prigovoduje, da bode dobil
visoko mesto v ruskem vojnem ministerstvu.

Iz **Carigrada** se poroča, da misli turška
vlada takoj po vrnavi turško-bolgarke meje
odločno zahtevati od kneževine Bolgarije za-
ostali danj. — Kje so radi umora sultana ob-
sojeni nihče ne vé povedati, vlada je prepo-
vedala listom govoriti o tem, zahteva se naj-
večja molčljivost.

Francoski listi se kaj različno izra-
žajo o Gambettovem govoru v Toursu. „France“ in „National“ napada Gambetto in
pravi, da je pogram, ki ga je razvil, jako
omahljiv in nevaran; posebno hudo pa grajata
Gambettovo trditev, da se mora ustava glede
senata revidirati. Nasprotno pa „Temps“ hvali
ta govor in meni, da bode imel velik vpliv na
volitve.

Ko so si priborili Francozi Sfaks, se je
nekaj italijanskih podložnikov poškodovalo.
Italijanska vlada je zahtevala od francoske od-
škodnino. To bi moglo nekoliko motiti do-
zdanje prijazno razmerje mej Francijo in Italijo.

Dopisi.

Z Bohinjske Bistrice, 7. avgusta.

[Izv. dopis.] (Nesreča pri gradnji nove
cerkve.) Tako žalostnega dne kakor včeraj
še ni doživel Bohinj. Ob 1/2 10. uri dopoldne
se je sesul baš dogotovljeni stolp nove farne
cerkve, se zvrnil na cerkveno streho s kúpolo
ter jo razrušil do oboka nad velikim oltarjem.
Cerkvena tla pokriva velik kup razvalin! Tudi
zidovi ob straneh so po polnem podrtina. Une-
srečilo se je mnogo ljudi. Mrtvih je do zdaj
sedem. Težko poškodovani so bili trije zidarji
in tri delavke, od teh sta umrla dva, jeden
zidar in jedna delavka. G. kaplan Jerala in
trije zidarji so še zasuti; iz celega Bohinja
danes delajo ljudje, da bi jih izkopali. Nad-
zornika, ki je zapisaval tlako, je pred cerkvijo
ubil les od gradjevnega odra, ki je bil narejen
okolo stolpa. Jedno žensko so takoj po udoru
živo in le malo poškodovano izvlekli izpod šute.
Vsi drugi delavci in zidarji so še srečno ušli
o pravem času.

Groza je bilo videti, ko se je podirala
lepa, velikanska zgradba. Prouzročilo je stra-

hovito nesrečo baje to, da je bil steber, na
katerem je slonel ves stolp, prešibak. Pod
silno težo se je steber nagnil. Zidarski mojster
je to zapazil uže ob 8. uri zjutraj pa nij precej
ukazal, da je vsem delavcem takoj ostaviti
stolp; štirje moški so s stolpom vred padli na tla.
G. kaplan Jerala je bežal iz cerkve in ljudje
so videli, da ga je podirajoči se stolp živega
pokopal tik cerkvenih vrat.

Jadikovanje se né da popisati, človeku
beda trga srce. Iz Bleda in Rádovljice je še
včeraj popoldne šest zdravnikov sem prišlo
obvezovat ranjene; tudi preiskovalni komisi-
joni so uže tukaj od vseh strani. Kaj je za-
krivilo nesrečo, se bode pač zdaj pokazalo.
Škode je gotovo 50.000 gld.

Od Drave 3. avgusta. [Izviren dopis.]

(Šolstvo.) Letos je bila v Ptui zelo živahna
agitacija zaradi volitve zastopnika učiteljev v
okrajni šolski svet. Siloma bi bila rada voljena
gg. Ferk in Romih. Tudi g. Lešnik se je po-
nujal. Narodni učitelji so mislili g. Romiha
voliti, a ker je g. nadzornik rekel, da podučil-
telj po najnovejši naredbi ministerstva ne
more voljen biti, nagovarjali so ga, naj od-
stopi, česar pa vendar nij hotel. Pustili so te-
daj g. Romiha, da se ne bi glasovi preveč raz-
cepili, in da ne bi kak „schulvereinovec“ ve-
čine dobil. Zjedinili so se narodni učitelji ter
volili g. Robiča. Naj pa g. Robič ne pozabi,
da so ga izvolili narodni učitelji, da mora
zmirom imeti blagost učiteljev pred očmi, ra-
zen tega pa vsekdar in povsodi možato se po-
tezati za naš materin jezik, ako bi pri sejah
okrajnega šolskega sveta potrebno bilo. Govori
in glasuje naj vedno tako, kakor značajan slo-
venski učitelj.

Hudo je jezilo direktorja Ferka, da nij
bil zopet voljen. Ko je bil pozneje v razne
odbore izvoljen, nij volitve sprejel, rekši, da
je uže bil 12 let v odboru, zdaj ne bode
več. Čudno! Zastopnik učiteljev je tudi bil 12
let, a vendar bi še bil iz srca rad zanaprej;
ali je morda v stalnem odboru več opravil,
nego jih ima zastopnik? Pa dobro znamo, da
ako bi bil zastopnikom voljen, prevzel bi bil
tudi vse druge volitve. Menda se je mašče-
vati hotel nad učitelji? Odbor bode brez tega
gospoda ravno tako deloval, kakor če bi on

stare svobode ter jim zagotoviti neodvisnost
politično in cerkveno. Slovansko ljudstvo je
bilo ob sebi za-to sposobno! Kajti jezik naših
očetov, njihovo v zgodovini dokazano življenje:
njihova krepost, pridnost in gostoljubnost, vse
to priča večjo kulturo, nego v Germanih in
Hunih, katerih potomci uboge Slovence, ki so
jih učili in jim pripravili obdelane sedeže, še
dan danes tako brezbožno in nehvaležno za-
ničujejo!

Kje bi bil danes Slovan vkljub Germanom
in Hunom, da nij bilo, da ni mej nami ne-
sloge te stare dedščine slovanskega plemena!?
Tako izdá izdajalec Svetopolk svojega strijca
Rastislava, prodá lastno kri in postane sra-
motno rob tujcu; Metoda, največjega dobrot-
nika Slovincem prepusti nemškimi škofom, ka-
teri nijso poprej mirovali, da denó Metoda v
zapor, češ, on je krivoverec, ker uči in moli
slovenskim jezikom, on nam brani podjarmiti
Slovene: ti ljudje nijso privoščili Slovenom ni-
dušne ni telesne blagosti! Oča papež sam kara
in grozi Metodovim preganjalcem imenujoč tako
početje: „gaden iz paganstva preostavši zna-
čaj!“ Ali blago seme, zasejano po Cirilu in
Metodu v naravna, zdrava tla, nijso nikdar po-
polnem uničili ni domači ni tuji nasilniki.

Sv. Ciril, čegar ostanki v Rimu počivajo, kjer
so letos stotine in stotine vseslovanskih ro-
marjev prosili za srečnejšo slovansko prihod-
nost, nam je ostavil slovensko pismo, in se
slovenskim pismom zagotovil in rešil nam je
najdražjo svetinjo, slovensko narodnost!

Predragi rojaci, oziroma se tukaj dalje le
v sebi, kajti zgodovina vseh Slovanov si je
do novejšega veka zelo, zelo podobna. Naše
slovenske meje segale so kedaj dalje ter ob-
jemale skoraj vse Štirsko, Koroško, vso bi-
striško dolino v Tirolih in pred prihodom
naših bratov Hrvatov, Srbov in Bolgarov ves
balkanski poluotok do Črnega morja. Pa trije
mogočni narodi stiskali so nas, ker smo bili
brez vodje in sloge, malo menj nego tisoč
let na kup: cela slovenska zgodovina do no-
vejše dobe ne govori družega, nego to, kar
so drugi z nami počenjali. In da se nam nij
ohranil v cerkvi naš jezik in po jeziku od tod
narodnost, bilo bi za naše čvrsto pleme še večje
gorje! —

Koncem osemnajstega veka pretrga nov,
pravičen duh marsikatero nenaravne in žu-
leče verige v družinskem in javnem življenju.
In tega se tudi slovenskemu rodu prikažejo
zunaj cerkve kot čudovite zvezde možje: Cojz,

Vodnik, Kopitar, Prešeren, Čop, Slomšek in
drugi, ki svojim rojakom prižge ljubezen do
domačega jezika, jim probude čut narodnosti
in jih skličejo na domoljubno delo. Ti možje
so iz samega čistega domoljubja vse svoje
življenje posvetili izbuji, napredku in omiki
zapuščenega svojega naroda. Zatorej nam mora
takšno domoljubje, takšna ljubezen do domo-
vine in materinega jezika in takšno neumorno,
nesebično delovanje vdihovati spoštovanje, hva-
leznost do tacihih čestitih narodnih apostolov.
Od Cirila in Metoda počenši so nam to naši
narodni svetniki!

In blago prizadevanje teh narodnih apo-
stolov, posebno, od kar je zarojila „kranjska
čebelnica“, rodilo je uže lep sad v Slovincih:
milo doneči, domači glasi, preslavki materini
glasi, ki so se poprej boječe čuli le po bornih
kočah, ti naši mili slovenski glasi, dobivajo
vedno večjo veljavo mej vstrajnem delom in
bojem v družini in v javnosti. In narodni
ponos in narodna zavest prešinja uže najnižje
kroge mej narodom!

Predragi rojaci! kaj ne, da prebiva v
naših prsih trdno narodni ponos, da smo in
da hočemo ostati slovanski Slovenci? Rojaci!
kaj ne, da polni naše srce iskrena ljubezen

bil njegov ud. Izrazil se je pozneje proti jed- nemu učiteljev, da si bode dobro zapomnil to, ka nij večine glasov dobil. Kakor se sliši, ima g. Ferk upanje, da bode okrajni šolski nadzor- nik. Hoče-li morda kot nadzornik nad učitelji maščevati se, ter jim polena pod noge metati? Nu, ako bode tako ravnal, kazal bode slabe last- nosti. Sicer pa, ako vlada misli g. Ferka nadzor- nikom imenovati, tedaj svedoči, da hoče ljudske šole germanizovati. Še le pred nekoliko tedni dobil je g. Ferk 80 srebrnjakov od „šulvere- ina“, katerega ud tudi je, in ako bode nad- zornik, tedaj bode še laglje deloval na polji izdajstva slovenščine. Ako visoka vlada gg. Ferka in Raušla za nadzornika postavi, potem so naše ljudske šole prodane ponemčevanju. Sicer sem pa iz izkustva prepričan, da je boljši nadzornik kak profesor srednjih šol, nego ljud- ski učitelj. Kako ljubeznjivo je ravnal g. prof. Končnik, bivši nadzornik v ptujskem okraji, z učitelji, a kako arogantno je vedenje neka- terih ljudskih učiteljev, dospevših k višji časti!

Da učitelji niso volili g. Ferka v okrajni šolski svet, krivih je tistih 80 gld., katere je dobil od „šulvereina“. In res sramovati bi se morali učitelji ptujskega okraja, ako bi bili „šulvereincev“ katerega volili. Za nekaj gla- sov mu je pa škodoval njegov somišljenik g. Vinko Kocmut germanizator Hajdinski. Hoteč se hvaležnim izkazati g. Ferku za 50 gld. dob- ljenih po njegovej priprošnji od „šulvereina“, vstal je po razkladanji g. Lešnika o lastnostih učiteljskega zastopnika, ter se prav robato za- drl: „Und ein solcher ist nicht Lešnik, son- dern der herr Ferk!“ To breztaktno vedenje pač kaže, kakošna je olika tega gospoda. Ve- denje g. nadzornika je bilo taktno, za kar so mu tudi učitelji na zadnje zaklicali živio.

Prihodnjič o priliki hočem poročati, ko- liko nam v ptujskem in ormožkem okraji „šulverein“ škoduje ali koristi, katere za- sluge imajo gg. germanizatorji Ferk, Kocmut in Tribnik, in kako je g. Ferk „direktor“ po- stal. — X.

Iz Trsta 5. avgusta. [Izv. dop.] (Pod- porno delavsko društvo. Ruski židje. Neka nemška knjižura: „Triest und seine Bedeutung“.) Nikdo naj ne prič- kuje da bodem odgovarjal poslanemu v „E- dinosti“ (št. 31). Kar koli bi navedel, obračali

bi zaslepljeni ljudje tako, kot da bi jaz hotel nalašč zbadati posamezne osebe. Tega doslej nijsem storil nikdar, danes se takih preprirov moram tem bolj ogibati, ker bi sicer po modrih besedah načelnega članka v „Slov. Nar.“ (od 5. avgusta št. 176) moj dopis ne našel pro- stora v predalih slovenskega dnevnika. Zato naj le v obče omenim, da je moje poročilo popolnem veljavno, popolnem resnično. Zlasti kratka vest iz Trsta, da se je ustanovilo drugo podporno društvo, ki šteje baje uže 75 članov, mu nikakor ne oporeka. Meni se je le nemo- goče zdelo „internacionalno društvo“ s tremi upravnimi jeziki; in res novo društvo uraduje izključno slovenski. S temi besedami pa ni- kakor ne odobravam ravnanja snovateljev dru- zega podpornega društva. Prvo podporno dru- šтво se, po poslanem v „Edinosti“ soditi, boji konkurence novega ali drugega podpornega društva. Ta strah je pač prazen. Vsako pod- porno delavsko društvo more le uspešno de- lovati, če obsega res ogromno število dru- žabnikov. Navadni ljudje sodijo vse le po uspehu, po „zgrabnjem“ uspehu. Delalci se bodo gotovo zmeraj rajše pridruževali prvemu podpornemu društvu, ki daje svojim članom več gmotnih koristi. Nova konkurenca se mi sicer jako nepotrebna zdi, škodljiva pa gotovo ne bode prvemu delavskemu društvu, kajti ta konkurenca bode neprestano izpodbadala, njegove odbornike in družabnike, da svojemu društvu pridobe novih udov, previdno gospo- darijo z društvenim dohodki, društvenimi pre- moženjem in vse obračajo le v korist dru- žabnikov delalcev in njihovih rodovin. Sloga jači, nesloga tlači! Res obžalovati moramo, da se je osnovalo drugo slovensko podporno delalsko društvo. Grešilo se je pač na obeh straneh, če prav tega nihče priznati noče. K tem napakam se je pridružila še osebna mržnja, ki je jela dvojiti družabnike. Iz te nesloge so se rodili grdi prepiri, katere je osebna razdraženost tirala v javnost; iz teh preprirov, katerih odiočilni krogi niso ho- teli mej seboj in na tihem poravnati (in ven- der sta to zahtevali zdrava pamet in pravo rodoljubje) je pognala misel ustanovitve dru- gega podpornega društva. Res se je porodilo; ali pa ne bode hiralo na duši in telesu, po- kazala nam bode bodočnost. Sčasom se bodo

vsakako polegale slepe strasti na obeh straneh in — vsaj mene navdaja to upanje — obe društvi se bosta zjediniili in zlili v jedno ve- likansko društvo, katero bode v resnici moglo deliti največ dobrote slovenskim delavcem v Trstu in njega okolici. V to pomoz Bog!

Tržačanje so v obče kaj blagega srca. Pri nas se kot v svetovnem mestu pobira za reveže in nesrečnike rekel bi skoro celega sveta. Zdaj nabirajo milodare za — ruske židove. Pri takem početji uspeh pač najbolj zavisi od odbornikov; in takrat si odborniki prizadevajo veliko, da bi mnogo nabrali. Pri tej priliki se kaže, koliko upliva imajo pri naših meščanih tukajšnji židovi (mej njimi je tudi nekaj jako spoštovanih in blagosrčnih mož). Da bodo nabrali dosta več denarjev, kot so jih bili nabrali za stradajoče Istrane in za nesrečnike v Zagrebu in na Kiosu pa za — pretečo vojsko mej Turki in Grki, mi še posebej nij treba omenjati. Ruski židje in njih izgnani bratje se bodo pač najbolj veselili te dejanske milosrčnosti. Mej temi milosrčniki sem zasledil celò imenitnega upokojenega du- hovnika Dalmatinca (da me kdo napačno ne razume: ravno tist je, ki je na Koroškem nekda preganjal slovenske bele peče!), ki pa za uboge Zagrebčane nij dal počenega groša.

V Lipskem je na svetlo prišla knjižura: „Triest und seine Bedeutung für den deutschen Handel“. Vašemu dopisniku so take knjižure pač malo mar, a osupnilo ga je ime nje spi- sovatelja, ki se pogostoma nahaja mej Slo- venci; sestavil jo je namreč Fran Scubitz (Skubec) ter jej poseben prorok spisal in pri- dal imenitni avstrijski poročnik (glavni konzul) v Lipskem, dr. Karol pl. Scherzer. Spisovatelj se postavlja zdaj na to, zdaj na drugo stališče ter pregleduje raz teh imenitnost Trsta za občno, zlasti nemško veliko kupčijo. Da se v tej razpravi pogostoma nahaja ona kolobocija, po katerej je Trst južno-nemški Hamburg, ki se nikdar ne sme izgubiti za veliki nemški reich, mi pač še posebno povdarjati nij treba. Skozi Trst sega nemški reich v Sredozemsko morje, sega v Afriko, v prednjo, južno in vzhodno Azijo, da celo v Avstralijo. Te veliko- nemce le nekoliko moti slovenski rod, preko katerega zemlje pelje pot od nemških bratov do Trsta, do Jadranskega morja. Zato nas ho-

do domovine in do druzega slovenskega je- zika? Kaj ne, rojaci! da se nam radostno izjasni čelo, da nam pogumno zažari oko, kadar gledamo naše gore, našo slovensko ravan in naše bistre vode, kadar čujemo preljuje, premile domače glase?

In rojaci moji! takšen naroden ponos, takšna domovinska ljubezen in zavest budila bode v nas moštvo, utrjevala značaj ter nam dajala moč, da bodemo koristili vsak po svoje, kakor velevala večna dolžnost, domovini, da bo- demo delali za blagost in omiko svojo in svojih sorojakov. Iz svoje moči postanemo potem omi- kan rod in pridobimo dobro ime in čast domá in pri ošabnih sosedih!

In zares, slovenski rod ima zdaj prime- roma uže številni roj navdušenih delavcev v vseh stanovih, ki se boré „z uma svitlim me- čem“ za narod in njega svete svetinje. In mej temi, kakor kraljevi mesec mej bleskečimi zvezdami, svitlo odsevajo narodni velmožje po umu in pogumu. In spomin, hvaležni spomin na narodnega apostola iz naših dni, ki se je le prerano, prerano vlegel v hladni grob, pri- vabil nas je v drugej vrsti tukaj-le vkup.

Rojaci moji! nij vam žal, ni za trud, ni

za pota, nij vam žal za narodni dar, da se spoštuje spomin velmoža, da se s spominom ujanj širi narodna zavest in množi naša do- mača knjiga, katerej je na veke odmerjen da našnji dohodek in vsi blagodušni darovi. In s tem, da proslavljamo kreposti in dejanja svojih pokojnih rojakov, spoštujemo le sami sebe! Narod, ki tako svoje duševne velikane ocenja, je vreden, da se mu taisti rodé!

Hvaležno češčenje spomina sv. slovanskih apostolov in pa vidna dejanska hvaležnost Jurčičevim manom, ti sta nam danes naši svitli zvezdi voditeljici!

Sveta blagovestnika podarila sta nam ra- zen vere staroslovensko knjigo, staroslovenska knjiga rešila nam je slovensko narodnost in slovenska narodnost probudila in hranila nam je Jurčičevo modrico. Jurčičeva modrica po- rodila nam je novoslovensko leposlovno knjigo, katera je našemu preziranemu jeziku odprla pot v najširje domače, družinske kroge, katera nam potem stvarja tako potrebni srednji stan! Jurčič sam poznal in častil je sveto važ- nost Ciril-Metodovega časa; to priča njegov, žal! nedovršeni roman: „Ciril in Metod“.

O Jurčiči in njegovem delovanji smo si

vsí jednih in taistih mislij! Poznali smo ga, poznamo ga in spoštujemo kot velmoža, kot prevzvišenega narodnega apostola: on je in ostane mej nami!

„Ko bi bil Jurčič sin velicega naroda, postalo bi njega ime po genialnih delih sve- tovnno slavno“ . . . Ali slava Jurčiča nij ma- mila. Poznal in izvrševal je svoj poklic in svojo dolžnost vestno, sin malega, ubozega ali ple- menitega našega naroda: za njega je živel, delal, trpel in umrl, ta naš izvoljeni pesnik- velikan, naš neprestrašeni in neustrahljivi bo- rilec za resnico in pravico slovenskega imena!

In rojaci moji! boljše, vrednejše ne mo- rem končati svojega govora, proseč blagoslova sv. slovanskih blagovestnikov za blagost vseh Slovanov, in kazoč v izpodbujo in izgled Jur- čičevo čisto, nesebično rodoljubje, Jurčičevo neumorno delavnost in njegov jekleni neupo- gibni značaj, nego, da končam z Jurčičevim Tugomerom:

Tvrd bodi, neizprosni, mož jeklen,

Kadar braniti je česti in pravde,

Narodu in jeziku svojemu . . . !

Na Rakeku 7. avgusta 1881.

Ivan Resman.

čejo siloma imeti, siloma stisniti nas v svoje naročje ter nas ponemčiti. Dalje spisovatelj kaže kako Trst, čem reči, tržaška svetovna kupčija pojema. Pojema pa, ker ima Trst samo jedno železnično zvezo z deželami na njegovej severni strani. Tu je spisovatelj pač pravo zadel. Kolikokrat so se Tržičanje pogajali za drugo železnico, ki bi konkurenco delala južnej železnici. Ker se železnica iz Trbiža čez Pređel v Gorico in dalje čez Dolino v Trst zdaj pač nikdar ne bode zidala, morala bi se Rudolfova železnica iz Škofje Loke ali od kakega družega kraja čez Vipavsko ali pa Tolminsko podaljšati v Trst. Po mojih mislih pa tudi taka draga železnica ne bode rešila Trsta. Kupčija si povsodi išče naravnih bolj ugodnih potov. Kaj bode s Trstom, ko bodo dalmatinska pristanišča in bolgarsko-grški Solun po železnicah zvezana s hrvatskimi in ogrskimi železnicami? Spisovatelj nemške knjižure se izpodtika nad avstrijsko-ogrskim Lloydom, češ njega uravnava in uprava je taka, da nikakor velike kupčije ne pospešuje toliko, kot bi jo imel pospeševati tako velik zavod. Gotovo bi bilo pri Lloydju lahko marsikaj drugače in boljše — a da bi Lloyd ne pospeševal močno velike kupčije, to nij res. Velikomeneci bi morebiti radi, da bi Lloyd zastoj prevažal ljudi in blago iz blažene Nemčije, kot jim res po neke nespametnej pogodbi zastoj prevažajo pošto! Lojdu se nij treba bati nobene konkurence, katero mu mislijo nekodi napraviti — nij se mu bati niti grških niti angleških parnikov, ki bi redno plavali mej najimenitnejšimi tržišči in Trstom, kadar plavajo Lloydovi parniki. To se je videlo pred leti, ko so jeli taki parniki redoma voziti mej Aleksandrijo in Trstom. Kmalu so morali prenehati. Spisovatelj navaja še nekaj vzrokov, zaradi katerih pojema velika kupčija v Trstu, ter se nasvetuje, kako se bi tem v okom prišlo. A uže preveč mi je narasel ta dopis, da bi ga hotel z navedeno knjižuro še bolj raztezati. Priporočam pa jo toplo onim, ki so pred leti sanjarili o slovenski svetovni trgovini.

Domače stvari.

— (Notranjski narodni praznik) v Logatci se je v nedeljo popoldne obnesel sijajno. Svečanost je bila velikanska. Obširni popis nam je objavljen iz dobropoučenega vira. Za danes smo v listku priobčili slavnostni govor g. Resmana in tukaj omenjamo, da je ljudstvo privrelo od vseh strani. Iz Ljubljane je bilo blizu 400 gostov, razen tega so Borovnica, Vrhnika, Idrija, Postojna, vipavska dolina, Cirknica, Ilirska Bistrica in bližnji kraji dali znamenite kontingente. Prišli pa so tudi rodoljubi z daleka, kakor iz Trsta, z Goriškega in od drugod. Na večer je, žal, dež nekaj kazil veselico, katere se bode pa vzlic temu z veseljem spominal vsak, kdor se je je udeležil. Posebni vlak se je nekoliko minut po polnoči povrnil v Ljubljano.

— (Slovensko narodno političko društvo „Sloga“) imelo bode občni zbor 11. dan t. m. ob 11. uri zjutraj v goriške čitalnice prostorih. Na dnevni red pridejo razne peticije do državnega zbora in volitev novega odbora.

— (Trgovina in obrt.) V 1. dan prihodnjega meseca septembra bode v Budapešti VIII. mejnarodni semenski in žitni somenj pa razstava strojev in orodja za mline, pivovare in fabrike za špirit. Razjasnila daje tajništvo odbora za semenski somenj v Budapešti.

— (Državni poslanec dr. Josip Tonkli) povabil je svoje volilce v 24. dan t. m. v Gorico, da jim položi račun o svojem delovanju kot državni poslanec in da pozve tudi nadalnje želje svojih volilcev.

— (Lepe podobe sv. Cirila in Metoda,) z barvami tiskane, 23 cm. visoke in 16 cm. široke, prodaje po 12 novčičev Katoliška bukvarna v Ljubljani.

— (Konjske dirke) se bodo vršile v dan 4. prih. meseca t. l. v Žavci na Štajarskem.

Listnica uredništva. Gosp. Anton Trstenjak, osnovelec „slovenskega literarnega društva“ na Dunaji in gosp. — vlij — v Slov. goricah. Predolgo uže ste slovenski dijaci na Dunaji zlorabili našo in naših čitateljev potrpežljivost z abotnim svojim prepričkom: odslej uže ne sprejememo nobedne vrste o tej zadevi, niti od Petra niti od Pavla.

Gosp. J. G. v Zagrebu. Vaš dopis je premalo zanimljiv za občinstvo sploh, ker se tiče bolj privatnih ali osebnih stvari. S poročili druge vrste nam bode ustrezno.

Umrli so v Ljubljani:

4. avgusta: Neža Barbič, hišnega posestnika žena, 61 let, Kolesijske ulice št. 8, za rakom.

5. avgusta: Pavla Cik, mizarjeva hči, 7 m., Poljanska cesta št. 61, za želodčnim katarom. — Josipina Pogibu, delavčeva hči, 14 m., Hradskega vas št. 30, za jetiko.

V deželni bolnici:

1. avgusta: Marija Mrhar, delavčeva hči, 3 m., za vodenico. — Janez Maver, delavec, 45 let.

2. avgusta: Ignacij Čedivnik, dninar, 45 let, za poškodovaljem. — Anton Novak, gostač, 66 let, za oslabenjem pluć.

Dunajska borza 8. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	78	gld.	05	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	"	90	"
Zlata renta	94	"	10	"
1860 drž. posojilo	132	"	25	"
Akcije narodne banke	834	"	"	"
Kreditne akcije	368	"	40	"
London	117	"	65	"
Srebro	"	"	"	"
Napol.	9	"	32	"
C. kr. cekini	5	"	52	"
Državne marke	57	"	35	"

Zahvala.

Ker mi nij mogoče povsodi osobno, zahvalim se po tej poti vsem onim, ki so mi mej dolgo boleznijo in danes pri pogrebu mojega nepozabljenega sina

Josipa

izkazovali svoje sočutje na tako razne načine; posebno pa gg. pevcem za lepo nagrobnico in darilem krasnih vencev, ki so mu kinčali rakev. Vsem skupaj še jedenkrat: lepa, srčna hvala!

Škofja Loka, dne 5. avgusta 1881.

(451) Matija Kump.

2000 gld.

lahko na leto zaslužijo gostilničarji in kupčevalci. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštne podvzetji: F. Schlosser, Trst. (419—15)

Tuji.

7. avgusta:

Pri Malčeti: Aal, Frankl, Katz, Schaffner, Schulz, Spitzer z Dunaja. — Bulgarini iz Benedk. — Gellussig iz Trsta.

Pri Slonu: Achtel, Fabiani z Dunaja. — Hopfner, Noerdlinger, Nugent iz Trsta. — Pejnič iz Novoga mesta.

J. ANDEL-a
novoiznajdeni

prekomorski prah

umori

stenice, bolhe, ščurke, mole, muhe, mravljinice, prešičke, ptične črviče, sploh vse žuželke skoraj nenaravno hitro in gotovo tako, da od žuželkine zalege ne ostane nobenega sledu.

Pravi prašek se dobiva v prodajalnici pri

J. ANDEL-u,

13, „pri črnem psu“, Hausgasse 13,
(Dominikanergasse 13, Kettengasse 11)

v PRAGI.

V Ljubljani pri Albin Silčarji, trgovcu.

Zaloge na deželi imajo tam, kjer so naznačene po plakatih. (364—2)

Glasovi

o novo iznajdenem

J. Andělovem

prekomorskem prahu.

Mi podpisani smo „J. Andělov prekomorski prah“, kateremu se vsestransko daje velika pohvala, rabili za uničenje golazni. Tu javljamo v interesu občinstva resničen rezultat:

„J. Andělov prekomorski prah“ je faktično specialiteta praška, umori hitro in gotovo vsakega mrčesa brez razločka — mi smo osnažili s pomočjo zelo praktične prašilne brizgalnice vse naše lokalitete, hišno opravo in obleko popolnem, kar nam daje povod, da ga po svojej lastnej skušnji vsakemu najtojeje priporočamo.

Mi še jedenkrat tu ponavljamo: „J. Andělov prekomorski prah“ je prava specialiteta; ne more se z denarjem plačati. (450—1)

Lous Ballin, platna prodajalec,
Jan Schreeb, cvetličar,
Josip Wolf, odvetnik,
Jan Hilf, hišni posestnik,
Rud. Krause, odpravljeni tajnik
pri Nassavskeje železnici.
Josip Düsenbach, restavrater.

Vsi iz
Limbura
na Lahnu,
vojvodina
Nassau.

Dobi se v drogueriji

„zum schwarzen Hund“,
Hus- (Domikaner-) Gasse, Prag.

C. in kr.
najvišje
priznanje.

Kopelišče Gleichenberg

na Štajerskem.

Zlata
kolajna
Pariz 1878.

Jedno vozno uro od postaje Feldbach ogerske zap. železnice.

Pričetek sezone 1. maja.

Pričetek zdravljenja z grozdem začetkom septembra.

Alkalično-muriatne in železne kislíce, kozje mleko, inhalacije z mlekom, smrekovimi bocki in studenčasto slanico, ogljeno-kisle kopelji, jeklene kopelji, kopelji v sladkeji vodi, kopelji od smrekovih bock, mrzla polna kopelji z upravo za zdravljenje z mrzlo vodo.

Ivanova voda

pri Gleichenbergu.

Najizvrstniša in najzdravejša hladilna pijača: ker ima veliko proste ogljene kislíce, pospešuje prebavljenje valed tega, ker ima dosti dvojno ogljeno-kislega natrona in domače soli in nema apnenskih zvez, obtežujočih želodec, zato se Ivanova voda posebno priporoča pri boleznih v želodeci in mehurju.

Dobiva se v vseh večjih trgovinah z mineralno vodo.

Na vprašanja odgovarja, naročbe za vozove, stanovanja in minerale vode izvršuje (184—10)

kopeljsko vodstvo v Gleichenbergu ali pa od vodstva z nova osnovana zaloga na Dunaji, I., Wallfischgasse Nr. 8.